

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. decembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16C/47/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhujú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal im primerané finančné zadosťučinenie každému po 4 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov sa v napadnutom konaní (pôvodne na Okresnom súde Bratislava IV) domáhajú určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi. Uvádzajú, že napriek tomu, že žaloba bola podaná 14. augusta 2017, ku dňu podania ústavnej sťažnosti nedošlo k vykonaniu ani len prvého pojednávania. Z predloženého spisového materiálu ústavný súd okrem iného zistil, že dosiaľ posledným úkonom mestského súdu je uznesenie sp. zn. 16C/47/2017 z 8. marca 2024, ktorým bola zamietnutá sťažnosť žalovaného v 1. rade proti uzneseniu č. k. 16C/47/2017-709 z 31. júla 2023.

3. Sťažovatelia poukazujú na to, že sa bezvýsledne domáhali nariadenia termínu pojednávania a na predsedu súdu sa obrátili i so sťažnosťou na prietahy v konaní.

4. Podľa názoru sťažovateľov nemožno považovať ich právnu vec za zložitú či už po právnej, alebo skutkovej stránke napriek vyššiemu počtu subjektov konania. Zdôrazňujú, že v konaní vystupovali vždy aktívne a ich správanie nemohlo negatívnym spôsobom ovplyvniť postup súdu v napadnutom konaní.

5. Nečinnosť mestského súdu bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné podľa názoru sťažovateľov považovať za zbytočný prietah v konaní.

6. Priznanie finančného zadosťučinenia sťažovatelia odôvodňujú tým, že sa už siedmy rok nachádzajú v stave právnej neistoty, dlhodobo sa nevedia dostať k ich rodinnému dedičstvu, pričom prebiehajúce konanie na nich pôsobí traumatizujúco.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Mestský súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1SprV/189/2024 zo 14. marca 2024, ktorého súčasťou je i vyjadrenie zákonnej sudkyne. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uviedla prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní:

- 14. august 2017 – podaná žaloba spolu s návrhom na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia;
- 14. september 2017 – uznesením č. k. 16C/47/2017-28 rozhodnuté o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia;
- 4. október 2017 – odvolanie žalobcov proti rozhodnutiu č. k. 16C/47/2017-28;

- 17. október 2017 – výzva súdu na odstránenie väd podaného odvolania;
- 15. november 2017 – doplnenie odvolania;
- 26. marec 2018 – odvolanie predložené odvolaciemu súdu na rozhodnutie;
- 21. jún 2018 – právoplatnosť rozhodnutia odvolacieho súdu;
- 9. júl 2018 – podaný návrh žalobcov na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia:
- 27. júl 2018 – uznesením č. k. 16C/47/2017-90 rozhodnuté o návrhu žalobcov;
- 17. august 2018 – návrh žalobcov na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia;
- 10. september 2018 – uznesením č. k. 16C/47/2017-125 rozhodnuté o návrhu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 6. októbra 2018;
- 10. január 2019 – návrh žalobcov na zmenu žalobného návrhu a návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia;
- 20. február 2019 – odstraňovanie väd podania, keďže z neho nebolo zrejmé, či je podanie návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia alebo návrhom na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia;
- 14. marec 2019 – návrh na nariadenie neodkladného opatrenia:
- 15. apríl 2019 – uznesením č. k. 16C/47/2017-171 rozhodnuté o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia;
- 25. apríl 2019 – odvolanie proti uzneseniu č. k. 16C/47/2017-171;
- 15. máj 2019 – spis predložený odvolaciemu súdu;
- 17. júl 2019 – rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 4. septembra 2019;
- 3. júl 2019 – návrh na nariadenie neodkladného opatrenia;
- 2. august 2019 uznesením č. k. 16C/47/2017-232 rozhodnuté o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré nadobudlo právoplatnosť 29. augusta 2019;
- 18. október 2019 – súhlas ďalšieho subjektu so vstupom do konania (██████████);
- 24. február 2020 – súhlas ďalšieho subjektu so vstupom do konania (██████████);
- 4. marec 2020 – súhlas ďalšieho subjektu so vstupom do konania (██████████);
- 5. marec 2020 – súhlas ďalšieho subjektu so vstupom do konania (██████████);
- 27. marec 2020 – súhlas ďalšieho subjektu so vstupom do konania (██████████);
- 22. máj 2020 – výzva na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu;
- 8. jún 2020 – zaplatený súdny poplatok;
- 10. júl 2020 – súhlas ďalšieho subjektu so vstupom do konania (██████████);
- 20. október 2020 – návrh na rozhodnutie podľa § 79 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“);

- 15. január 2021 – návrh na zmenu žaloby (č. l. 440 – 441);
- 5. máj 2021 – uznesením č. k. 16C/47/2017-449 súd pripustil prístupenie ďalších žalobcov ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]) a zároveň vyzval žalovaných, aby sa vyjadrili k žalobe;
- 18. február 2022 – žaloba úspešne doručená žalovanému v 1. rade (č. l. 488);
- 15. marec 2022 – vyjadrenie žalovaného v 1. rade k žalobe (č. l. 496 a nasl.);
- 18. marec 2022 – vyjadrenie žalovaného v 1. rade zasielané žalobcom na vyjadrenie;
- 13. apríl 2022 – replika žalobcov (č. l. 515 a nasl.);
- 7. jún 2022 – duplika žalovaného v 1. rade (č. l. 528 a nasl.);
- 4. júl 2022 – pokyn na nariadenie termínu pojednávania na 23. september 2022;
- 23. september 2022 – pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu úmrtia žalobcu v 10. rade. s tým, že budú vykonané ďalšie procesné úkony;
- 16. máj 2023 – žiadosť o zisťovanie dedičov po žalobcovi v 10. rade;
- 24. júl 2023 – zistený dedič po žalobcovi v 10. rade;
- 31. júl 2023 – uznesenie č. k. 16C/47/2017-709 rozhodnuté o pokračovaní v konaní s dedičom žalobcu v 10. rade;
- 26. september 2023 – doručení preklad uznesenia o pokračovaní v konaní s dedičom, keďže tento je potrebné doručiť do zahraničia;
- uznesenie č. k. 16C/47/2017-709 do dnešného dňa nie je právoplatné (čaká sa na vrátenie doručienky z Nemecka);
- november 2023 – úmrtie žalobkyne v 8. rade.

8. Podľa názoru zákonnej sudkyne samotní žalobcovia spôsobili, že súd nemohol dosiaľ prístupit' k prerokovaniu veci samej, a to z dôvodu, že podali celkom 7 návrhov na nariadenie neodkladného, resp. zabezpečovacieho opatrenia, o ktorých bolo potrebné v zákonných lehotách rozhodnúť. Zákonná sudkyňa upozornila, že kvalifikovaný návrh žalobcov na rozhodnutie bol súdu doručený až 20. októbra 2020, následne žalobcovia navrhovali zmenu petitu žaloby, pričom postupne boli súdu doručované podania ďalších subjektov, ktorí súhlasili so vstupom do konania. Zákonná sudkyňa poukázala tiež na skutočnosť, že vo veci bolo vypracované i dožiadanie do cudziny a následne bolo potrebné ustanoviť prekladateľa a doručovať písomnosti do zahraničia.

9. V závere svojho vyjadrenia zákonná sudkyňa uviedla, že podľa jej názoru všeobecný súd nekonal tak, že by bolo možné konštatovať, že práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Sťažovatelia podstatnou časťou argumentácie tvrdia, že zo strany mestského súdu konajúceho v ich veci došlo k vzniku zbytočných prietáhov.

11. Predmetom konania pred ústavným súdom je preto posúdenie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

14. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

15. K vzniku zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP

ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov.

17. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitost' prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťel'ovi, v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, uvádza, že napadnuté konanie je zložitejšie z hľadiska procesného, keďže v konaní vystupuje viacero subjektov, ktorých počet sa v priebehu konania rozširoval a menil z dôvodu právneho nástupníctva. S uvedenými zmenami sa musel okresný súd priebežne procesne vysporiadať. Za fakticky zložitejšiu ústavný súd považuje posudzovanú vec z dôvodu, že ide o vec s cudzím prvkom, keď súd vypracoval dožiadanie o vykonanie dôkazu v cudzine a do zahraničia doručuje strane konania súdne rozhodnutia a iné písomnosti, ktoré je potrebné pred ich odoslaním preložiť. Zároveň však uvádza, že žiadna právna ani skutková zložitost' veci nemôže ospravedlniť viac ako šesť a pol roka trvajúce súdne konanie na súde jednej inštancie, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom. Predznamenáva však, že uvedené skutočnosti zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

18. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd skúma aj to, akým spôsobom sa na namietaných priet'ahoch podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť. Po preskúmaní príslušného spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovatelia svojím správaním v napadnutom konaní neovplyvnili nežiaducim spôsobom jeho dĺžku.

19. Ústavný súd uvádza, že obranu mestského súdu spočívajúcu v názore, že samotní žalobcovia spôsobili, že súd nemohol dosiaľ pristúpiť k prerokovaniu veci samej, a to z dôvodu, že podali celkom 7 návrhov na nariadenie neodkladného, resp. zabezpečovacieho opatrenia, o ktorých bolo potrebné v zákonných lehotách rozhodnúť, nemožno akceptovať, keďže nie je dôvod, aby súd súčasne s rozhodovaním o neodkladnom, resp. zabezpečovacom opatrení súbežne nevykonával procesné úkony vo veci samej. Taktiež procesná aktivita subjektov konania (zmena a doplnenie petitu, pristúpenie subjektov do konania) nie sú dôvodom, aby súd nepostupoval tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

20. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského (pôvodne okresného) súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu. Z obsahu predloženého spisu vyplýva, že konanie sa začalo podaním žaloby 14. augusta 2017 a až do dňa vydania tohto rozhodnutia stále prebieha, a to nielenže bez vydania meritórneho rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale dokonca bez otvorenia pojednávania vo veci samej, už viac ako 6 a pol roka. Uvedený stav napadnutého konania je už sám osebe ústavnoprávne neakceptovateľný. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd nepovažoval za potrebné rekapitulovať priebeh napadnutého konania a podrobne skúmať postup mestského (okresného) súdu, pretože aj skutkovo či právne náročnejšia občianskoprávna vec nesmie trvať takú dlhú dobu bez toho, aby bola vôbec otvorená na prvom pojednávaní.

21. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že dĺžku konania predovšetkým poznačil neefektívny postup súdu, ktorý sa prvé tri roky venoval výlučne rozhodovaniu o neodkladných,

resp. zabezpečovacích opatreniach, bez toho, aby súbežne konal vo veci samej (napr. žalobcov vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu až v roku 2020). Na základe uvedených zistení je zrejmé, že mestský súd nezvolil v súdnom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú.

22. Ústavný súd preto s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania bez čo i len otvorenia pojednávania vo veci a na zistený neefektívny postup mestského súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

IV.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

24. Sťažovatelia si v ústavnej sťažnosti žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie po 4 000 eur pre každého z nich z dôvodov uvedených v bode 6 tohto rozhodnutia.

25. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým celkovú dĺžku napadnutého konania a neefektívny postup mestského súdu, zároveň však ústavný súd pri rozhodovaní o výške priznaného primeraného finančného zadosťučinenia prihliadol na to, že vec je do istej miery fakticky náročnejšia (bod 17 tohto rozhodnutia). Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval za primerané priznať každému zo sťažovateľov finančné zadosťučinenie 1 000 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku rozhodnutia).

27. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

V.
Trovy konania

28. Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnym zástupcom.

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2022 (1 252 eur), keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2023. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2023 v zmysle § 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 104,33 eur. Takto stanovená odmena predstavuje pri piatich sťažovateľoch a dvoch úkonoch 1 043,30 eur, s režijným paušálom 2 x 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu 1 068,34 eur. Ústavný súd teda priznal úspešným sťažovateľom náhradu trov konania v sume 1 068,34 eur (bod 4 výroku rozhodnutia).

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenému v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2024

Peter Molnár
predseda senátu